

POGLAVLJE

1

Osnove QuarkXPressa

Dobrodošli u QuarkXPress 5.0!

QUARKXPRESS 5.0 PREDSTAVLJA RADIKALAN RAZLAZ SA RANIJIM VERZIJAMA XPRESSA TAKO ŠTO OMOGUĆAVA KORISNICIMA DA STVARAJU STRANE I ZA ŠTAMPU I ZA DISTRIBUCIJU NA EKRANU. MOĆNI ALATI ZA STILIZOVANJE TEKSTA I MANIPULISANJE GRAFIKOM, JAKE TIPOGRAFSKE FUNKCIJE I FLEKSIBILNE NAREDBE ZA RASPOREĐIVANJE PO STRANI OD QUARKXPRESA NAPRAVILI SU SREDSTVO IZBORA ZA PROFESIONALNE ŠTAMPARE, TEHNIČKE UREDNIKE I GRAFIČARE KOJI SU VEOMA RANO SHVATILI DA MOŽETE DA ODŠTAMPATE PRAKTIČNO BILO KOJU SLIKU IZ XPRESSA.

SЛИЧНО, МОЋНА ГРАФИЧКА СВИТА СПОСОБНА ДАCRTА БЕЗИЈЕОВЕ ЛИНИЈЕ, ПУТАЊЕ И ОКВИРЕ И ДА СТВАРА ОДСЕCAЈУЋЕ ПУТАЊЕ ОКО СЛИКА, ОМОГУЋИЛА ЈЕ КОРИСНИЦИМА XPRESSA ДА ИЗВЕДУ МНОГУ ГРАФИЧКЕ ФУНКЦИЈЕ ДИРЕКТНО У QUARKXPRESU, БЕЗ ПОЗЕЗАЊА ЗА СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИМ ГРАФИЧКИМ ПРОГРАМИМА. QUARKXPRESS НЕЋЕ ЗАМЕНИТИ ГРАФИЧКЕ АПЛИКАЦИЈЕ, АЛИ ДАЈЕ КОРИСНИЦИМА ВЕЋУ ФЛЕКСИБИЛНОСТ УНУТАР XPRESSA.

МЕЂУ ОСТАЛИМ ОСОБИНАМА У ВЕРЗИЈИ 5.0 СУ ФУНКЦИЈЕ BOOK, LIST И INDEX, КОЈЕ ЧИНЕ ПРОИЗВОДЊУ ДУГАЌИХ ДОКУМЕНТА ЕФИКАСНИЈОМ И МАНЈЕ ПОДЛОŽНОМ GREŠКАМА НЕГО У РАНИЈИМ ВЕРЗИЈАМА. КО ГОД РАДИ У ЖУРНАЛИЗМУ, ИЗДАВАШТВУ ИЛИ ИНДУСТРИЈИ ОГЛАШАВАЊА ПОЗДРАВИЋЕ МОГУЋНОСТ СИНХРОНИЗАЦИЈЕ ВИŠESTRUKIH ПРОЈЕКТНИХ ДОКУМЕНТА И МОГУЋНОСТ СТВАРАЊА САДРŽАЈА И ИНДЕКСА У ОКВИРУ XPRESSA.

U verziji 5.0 QuarkXPress sadrži moćnu mašinu za Web, koja omogućava slaganje strana za prikaz u Web pretraživaču. Možete praviti strane od nule ili prevlačiti elemente QuarkXPressa u stranicu za Web dokument. Interaktivni formulari sa menijima i dugmadima, daju Web dizajnerima više kontrole nad Web stranama.

Ako na početku imate utisak da u verziji 5.0 ima previše da se uči za običan ljudski vek, opustite se! Učićete jednu po jednu funkciju. Ako ste koristili ranije verzije XPressa, većina materijala će vam biti poznata.

Šta je QuarkXPress?

QuarkXPress je elektronski alat za slaganje stranica u kome tekst u obliku PostScripta i slike u obliku rastera ili PostScripta egzistiraju (nadajmo se!) harmonično i inteligentno. Ove strane treba da se štampaju na stonim štampačima ili sa filma na različitim vrstama štamparskih presa. Web dokumenti iz QuarkXPressa se izvoze kao HTML strane za prikaz u Web brauseru a dokumenti za štampu se izvoze kao PDF (Portable Document Format) datoteke.

Šta vam je sve potrebno?

Da napravite stranu na računaru koja će se štampati kao što ste nameravali, potrebna vam je aplikacija koja može da:

- Stvara i uvozi tekst i formatizuje ga sa tipografskom preciznošću koja mora da odgovori na zahteve dizajnerske specifikacije.
- Uvozi i manipuliše grafikom iz najvažnijih programa za izmenu slika kao što je Adobe Photoshop ili iz vektorski zasnovanih programa za crtanje, kao što su Adobe Illustrator i MacroMedia FreeHand.
- Da stavi na raspolaganje funkcije za štampanje koje će omogućiti da se stranice reprodukuju na širokoj gami uređaja za štampanje.
- Da primenjuje boju na tekst i objekte i da se materijal štampa na odgovarajući način.
- Da omogući unakrsnu kompatibilnost na različitim platformama.

Šta se dobija u QuarkXPressu 5.0?

- Moćan procesor reči za unos i izmenu teksta i filteri koji omogućavaju da uvezete datoteke sa tekstrom iz drugih procesora reči, kao što su, između ostalih, Microsoft Word i Corel WordPerfect.
- Izuzetne tipografske kontrole koje omogućavaju da tekst pozicionirate precizno, da примените odgovarajuću hifenaciju (prenos reči u novi red), naročito za tekst poravnat udesno, i da podešavate razmak među slovima tako da tekst bude vizuelno savršen.
- Jake naredbe za boju za primenu i promenu boja i "hvatanje boja".
- Mogućnost za uvoz datoteka u mnogim formatima (kao što su TIFF, PICT i BMP) iz programa za izmenu slika ili u EPS formatu iz vektorski zasnovanih programa za crtanje.

- Bezijeove alate za crtanje i izmenu vektorskih putanja koje se mogu koristiti bilo za pozicioniranje teksta ili grafike i slojevi za organizovanje elemenata strane.
- Moćne naredbe za štampanje, kojima se lako štampa na stonom štampaču, lako pravi film za fotoslog i štampanje na najrazličitijim štamparskim mašinama.
- Mogućnost da se prave HTML i XML datoteke za Internet, CD ROM i štampanje u obliku PDF datoteka.
- Mogućnost da se koriste QuarkXPress datoteke i na Macintoshu i pod Windowsom.

Šta je Bezier?

Pierre Bezier (Pjer Bezie) je bio francuski matematičar koji je pronašao metod korišćenja tačke i krive da bi poboljšao crtanje automobilskih karoserija.

Korišćenje ove knjige

Ova knjiga je podeljena u grupe lekcija koje pokrivaju glavne funkcije u QuarkXPressu 5.0. Dobro bi bilo početi sa prvih nekoliko poglavlja, da steknete osećaj kako program radi. Kada vam postane lako da pravite elemente (okvire i linije) i stilizujete tekst, možete naučiti praktično i sve ostalo.

Svaka grupa je podeljena u lekcije a one sadrže vežbe za konkretnе funkcije o kojima se priča u - lekciji. Pošto "savršena vežba čini savršenim", ponovljeno vežbanje ali sa promenjenim dimenzijama i vrednostima teksta i objekata je dobar način da se upoznate sa funkcijom. Uvek mislimo na to da postoji više od jednog načina da se mnoge funkcije u XPressu postignu, neki načini mogu biti elegantniji nego drugi, ali šta god radi ne može biti pogrešno. Ima svega nekoliko pogrešnih stvari koje možete uraditi u XPressu, a krahiranje programa nije među njima.

Na početku svake grupe nalazi se spisak izraza koji je objašnjen u toj grupi. Izrazi se objašnjavaju u tekstu i definišu se u rečniku na kraju knjige. Učenje ovih izraza će vas upoznati sa terminologijom QuarkXPressa onako kako se koriste u štamparstvu i izdavaštву.

Macintosh i Windows

QuarkXPress 5.0 za Macintosh i Windows se ponaša bez ikakvih problema na obe platforme. Svaka platforma čita nekoliko različitih tipova grafičkih formata i instalira i pristupa štampačima različito, ali funkcionalnost je bukvalno ista. Čak su i pritisci na tastaturu isti, sa dva izuzetka. Taster Command na Macintoshu je Ctrl pod Windowsom; taster Option na Macintoshu je Alt pod Windowsom. I to je sve! Ovladajte ovim razlikama i možete raditi u bilo kojoj firmi za prelom teksta.

SAD GA NE VIDIŠ...

EPS datoteke snimljene sa PICT pregledom na Macintoshu neće prikazati sliku u slikovnom okviru pod Windowsom. Umesto toga, okvir za sliku pod Windowsom će biti siv. Da bi se to izbeglo, korisnici Macintosha treba da snimaju EPS datoteke sa TIFF pregledom, koji se može čitati na obe platforme. ■

Prenos datoteka

Možete naići na neke probleme kada pravite datoteke na jednoj platformi a onda radite sa njima na drugoj, pa je dobro znati kako se problemi minimizuju.

- Ako radite na Macintoshu, instalirajte PC Exchange Control Panel. To će vam omogućiti da na Macintoshu otvorite datoteku iz XPressa za PC.
- Macintosh može da čita diskete formatizovane na PC računaru, ali PC ne može da čita disk formatizovan na Macintoshu. Da otvorite datoteku iz XPressa sa Macintosha na PC-u, snimite je na disk formatizovan na PC-u.
- Uvek dodajte ispravnu ekstenziju za Macintosh datoteke, jer Windows to zahteva. Dodajte .qxd za dokument QuarkXPressa, .qlx za biblioteku QuarkXPressa i .qxt za šablon QuarkXPressa. Ako to zaboravite da uradite na Macintoshu, kada budete otvorili datoteku pod Windowsom, odaberite Display All Files iz menija File dijaloga Open.
- Koristite samo alfanumeričke karaktere kada zadajete nazive datoteka na Macintoshu, Windows ne može da čita nazive datoteka sa /, \, ", ?, <, >, * ili :.
- Kada otvarate PC datoteku na Macintoshu ne možete dvoklikom na naziv datoteke da otvorite datoteku. Umesto toga, lansirajte QuarkXPress na Macintoshu, i naredbom Open iz menija File prikažite datoteku na disku koji je formatizovan za PC.
- Kada pravite grafičke datoteke, uvek koristite odgovarajuće ekstenzije za naziv datoteke. Koristite .jpg za JPEG datoteke, .tif za TIFF datoteke i .eps za datoteke tipa Encapsulate PostScript. TIFF i EPS obično daju najbolje rezultate na obe platforme.

Šabloni

Kada otvorite dokument sačuvan kao šablon, Quark pravi kopiju te datotetke dajući joj ime "Document". Možete da sačuvate ta datoteku, ali ne i datoteku sa šablonom.

PICT problem

Neke PICT datoteke napravljena na Mac OS (Mekintoš operativni sistem) se možda neće prikazati ili štampati korektno pod Windowsom 95 ili Windowsom NT.

Lepljivi meniji

Na Mac OS 8x i Windows platformama, kliknite na meni o otpustite taster miša. Meni ostaje otvoren dok locirate funkciju koju želite. Kliknite na željenu komandu da je izvršite.

Tasteri

Svi tasteri koje treba da pritisnete su odštampani masnim slovima kada treba zadati naredbu. Na primer, Command-Option-Shift-Font (Macintosh) ili Ctrl-Alt-Shift-Font (Windows) predstavljaju naredbe na obe platforme. Tamo gde korisnici Windowsa pritiskaju taster Enter na tastaturi da završe pasus ili da odaberu fokusiranu opciju iz dijaloga, korisnici Macintosha mogu da pritisnu ili taster Return ili taster Enter. Što pre počnete da učite naredbe sa tastature, bićete slobodniji od menija i dijaloga.

Izbor fontova

U ovom tekstu se spominju samo dva fonta, Times i Helvetica. Korisnici Windowsa mogu da ih zamene sa Arial i Times New Roman. Slobodno zamenite i njih sa bilo kojim fontom na vašem sistemu. Praktično nema nikakve veze koje pismo koristite -- sve dok radite na istoj platformi -- iako u nekim vežbanjima veličina fonta u pointima može da proizvede neku razliku. Iako QuarkXPress za Macintosha i QuarkXPress za Windows mogu da čitaju međusobne datoteke, izbor fontova za svaku platformu značajno se razlikuje. Da izbegnete konflikte, na obe platforme koristite istu verziju svakog fonta od istog proizvođača.

Konvencije za meni

Umesto da opteretim tekst strelicama koje upućuju na ispravan redosled dosezanja funkcija, koristim kosu crtu, /. Kada se kaže "Odaberite Style/Font/Helvetica", treba da kliknete na meni Style na vrhu ekrana, prevučete do opcije Font i prevučete udesno da odaberete Helvetica. Korisnici Windowsa mogu da kliknu podvučeno slovo kako bi se kretali kroz menije.

Teški problemi

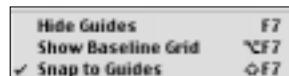
Dve oblasti koje mogu da izgledaju kompleksno su štampanje dokumenata i zadavanje boja. Umesto da ostavim ove funkcije za kraj knjige, tako da se sve vreme plašite dok ne dođete do njih, ove funkcije su objašnjene u grupama lekcija. Ezoteričnije naredbe za boju jesu ostavljene za kasnije grupe lekcija, ali stvaranje, promene i primena boja iz različitih kolornih modela se rano pojavljuju u tekstu knjige, tako da možete da uživate koristeći boju u vežbanjima. Mnoge funkcije za štampanje se, međutim, pojedinačno prikazuju kroz knjigu tako da možete da vidite kako će dokumenti izgledati u realnom svetu.

Vežbe

Mnoge vežbe zahtevaju rad sa jednom ili dve funkcije. Osim ako se direktno ne kaže da snimite datoteku, možete je zatvoriti bez snimanja. Međutim, ako sledeća vežba traži od vas da otvorite datoteku bez posebnih atributa kao što su naspramne strane ili automatski okviri za tekst, možete da upotrebite isti dokumenti koji ste upotrebili za prethodnu vežbu. Obrišite prethodne elemente ili dodajte novu stranu početnom dokumentu. Ako ne radite tako, mnogo ćete se vežbatи u stvaranju novih dokumenata.

Projekti

Svaka grupa lekcija sadrži bar jedan projekat za kolokvijum kako bi ste učvrstili znanja stečena u tim lekcijama. Slobodno eksperimentišite sa tekstrom i grafikom. Sticanje osećanja prisnosti sa Quarkom je deo procesa učenja.

Štriklirana oznaka u meniju označava da je parametar uključen ili da je primjenjen format iz liste.

Z A V A Š U I N F O R M A C I J U

Strelice pored polja sa opcijama označavaju padajući meni. Kliknite na strelice da pozovete meni, onda pre-vucite kurzor miša da odaberete opciju. Oslobođite taster miša kada se odlučite. ■

Aktivni dokumenti

Možete otvoriti dokumenata na desktopu koliko god vam memorija računara dozvoljava. Međutim, samo jedan dokument može biti aktivni dokument, odnosno, samo jedan dokument može da se menja, snima ili štampa. Kada se u vežbi kaže "Aktivirajte dokument za bilten", kliknite na zaglavje na vrhu strane koje prikazuje naziv dokumenta da bi ga aktivirali. Svaka sledeća promena se dešava u tom (odabranom) dokumentu.

Folder za projekte

Pre nego što počnete sa radom, napravite folder npr. Projects ili Moj Rad na tvrdom disku računara ili na spoljnjem disku. Kada snimate datoteke iz vežbanja, snimajte ih u taj folder, jer nećete moći da ih snimite na CD ROM.

Istorija elektronskog sloga

Od svitaka do knjiga na listovima biljaka -- predaka naših modernih publikacija -- pisana komunikacija se postizala jednim slovom u jednom trenutku, jednom kopijom u jednom trenutku. Prepisivači i monasi, specijalisti za tekst i grafiku, ustanovili su izdavaštvo kao aktivnost koja se može definisati -- u suštini, zanat.

1450-te godine, Johan Gutemberg je promenio svet štampane komunikacije kada je izmislio izmenljive valjke za štampu. Tek tada je postalo praktično da se prave višestruke kopije dokumenta. Pisana reč je zaista postala objavljena reč, široko na raspolaganju.

Na početku, slova su pravljena po ugledu na prepisivače. Slova (isečena iz drveta ili oblikovana u olovu) su bila divna, ali ne naročito laka za čitanje. Tokom više od 400 godina, otisci su morali ručno da se postavljaju na pravo mesto.

Prva generacija mašina za slaganje teksta

Otmar Mergantaler je sve to promenio 1886. godine. Razvio je postavljanje redova i mašinu za postavljanje redova i slova sa tastaturom, koja je koristila ponovo iskoristive mesingane matrice. Pošto se slagao jedan red (linija) u jednom trenutku, postupak je dobio naziv Linotype. Bila je to prva generacija automatizovanih mašina za slaganje slova.

Ovaj materijal je uzet iz knjige *Pathways to Print: The Complete Series for Desktop Publishing*, autora Robina McAllister, Delmar Publishers, 1997. Za dodatne informacije o ovoj knjizi i štamparskim tehnologijama, posetite adresu www.desktopcafe.com.

Druga generacija mašina za slog

U ranim 1950-tim godinama, Varityper i Compugraphic Corporation su svaka za sebe uvele samostalne sisteme sa fotokompozicijom po razumnim cenama. To su bile mašine za slog druge generacije (elektromehaničke, fotooptičke). Koristile su staklo, plastiku i film mastere za svaki pojedinačan uređaj. Film je prosvetljavan kroz master na fotosenzitivan materijal, koji je onda bio razvijen i konačno kontaktom odštampan na matricu za umnožavanje.

Mašine za slaganje teksta treće generacije

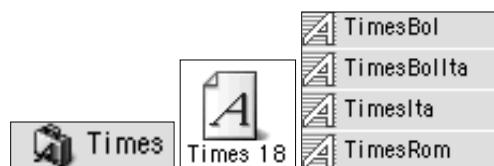
Treća generacija mašina za slaganje (cev sa digitalnim katodnim zrakom ili laserski generator znakova) je koristila elektronski snimljene vrste fontova. Oni su "crtali" sliku na fotosenzitivnim materijalima. Nijedan od ovih uređaja nije mogao da ubaci grafiku komplikovaniju od horizontalnih ili vertikalnih linija, zato što su linije pamtili kao podatke za fontove.

Mašine za slog četvrte generacije

Četvrta generacija mašina za slog (digitalni laser ili neka druga tehnologija) takođe koristi elektronski snimljene vrste fontova, ali ima dodatnu mogućnost da na izlaz šalje različite linije i polotonove zajedno sa slovima (celu složenu stranu). Možda ste primetili da se ovi uređaji zovu "imagesetter" na engleskom -- mašina koja slaže slike, za razliku od izraza "typesetter" -- mašina koja slaže slova. To su u suštini iste mašine koje danas koristimo za prikazivanje stranica, samo se razlikuje način rada sa korisnikom.

Osim starih linearnih matrica firmi Intertype i Linotype, tipovi fontova nikada se nisu prenosili sa jedne platforme na drugu, iako su neki fontovi druge generacije mogli da rade na srodnim modelima.

To je značilo da kad god se promeni oprema, morala se kupiti i kompletan nova biblioteka slovnih likova. Čak i kada se mašinu dograđivala pod okriljem istog proizvođača, često se zahtevala nova biblioteka. Proizvođači opreme za slovoslaganje bili su takođe i kovnici fontova. Dogradnja je mogla da znači nekoliko novih načina za povezivanje fontova mašini -- i istovremeno, dodatni prihod za proizvođača. Druge kompanije su dozvoljavale razumnije načine za ažuriranje hardvera. Međutim, bez obzira na način dogradnje, svaki put kada se prede na novu generaciju, mora se kupiti nova biblioteka pisama.

Kutija slova Times (pri vrhu) sadrži ekranski font (centar). Font za štampač (dole) kombinovan sa ekranskim fontom sacinjava PostScript font.

Fontovi

PostScript fontovi se mogu međusobno razmenjivati. Po tome su oni jedinstveni. Svi karakteri i simboli se pamte kao Bezijeove krive. To im dozvoljava da budu prošireni, kondenzovani i izduženi. Postoje posebni programi koji mogu da im menjaju osnovni oblik. Oni mogu čak da budu rasta vljeni kao fontovi i sastavljeni kao grafičko delo, koristeći standardne programe za ilustracije. Bez obzira gde su zapamćeni, fontovi se ranije ili kasnije moraju pojaviti na izlaznom uređaju.

Fontovi za štampač i fontovi za ekran

PostScript fontovi postoje u dva oblika:

FONTOVI ZA ŠTAMPAČ se nalaze u samom uređaju za štampanje. Oni se šalju štampaču ili u osvetljivaču grafičog filma (imagesetter) koristeći pomoćni program ili program za slog. Ako nedostaje font u štampaču, štampač će nacrtati bitmapiranu sliku fonta. To je i ružno i sporo.

EKRANSKI FONTOVI se snimaju i pamte na radnoj stanicici. Ekranski fontovi se učitavaju po verziji (Bold, Italic itd.) i po veličini fonta. Morate imati ekranski font da bi se moglo pristupiti fontu za štampač. Ako ekranski font nije učitan, program za stono izdavaštvo će obično umesto njega postaviti ovaj "očaravajući" font, Courier.

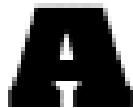
Aachen Bold veličine 100 pointa

Aachen Bold pretvoren u Bezijeove krive

Aachen Bold proširen vertikalno 150%

Aachen Bold proširen horizontalno 150%

Aachen Bold upotrebljen kao logotip

TrueType font prikazuje trostruko A u svojoj ikoni

TrueType fontovi

Ove fontove uveli su Microsoft i Apple i oni daju jedno drugo rešenje, koje generiše ekransku sliku od okvira samog fonta za štampač. Povremeno ima problema kada se TrueType fontovi koriste zajedno sa PostScript fontovima i u nekim aplikacijama. Morate konsultovati svog prodavca opreme za prelom u smislu kompatibilnosti. Ipak, neće biti problema ako se slika šalje na štampač niže rezolucije, npr. na laserski štampač rezolucije 300 ili 600 dpi.

Uklanjanje problema

Ako ustanovite da se QuarkXPress loše ponaša (ne zovu ga džabe na engleskom "QuirkXPress"), šanse su da je font pokvaren ili da je datoteka Preferences neispravna. Ta datoteka se nalazi u folderu za QuarkXPress i sadrži informaciju koju unosite u različite dijaloge tipa Preferences, izuzetke za hifenaciju i promene koje ste napravili u tabelama za kerning (razmicanje parova slova) i tracking (razmak između grupa slova i reči). Kada se program ne ponaša ispravno, napustite QuarkXPress, prenesite datoteku XPress Preferences u kantu za otpatke i ponovo startuje QuarkXPress. To će naterati program da napravi novu, čistu datoteku Preferences. Ako to nije rešilo problem, verovatno se radi o nekom konfliktu ekstenzija (Xtension) za QuarkXPress. Opet napustite QuarkXPress i prevucite ikonu QuarkXPressa izvan foldera za QuarkXPress, na desktop. Ponovo pokrenite QuarkXPress. To ne samo da tera XPress da napravi novu datoteku Preferences već ga takođe startuje bez ikakvih ekstenzija, što obično rešava problem.

Haj'mo seigrati

QuarkXPress je u suštini elektronsko igralište napunjeno desetinama igračaka kao što su funkcije za tekst, grafiku, dizajn i raspoređivanje. Koristite ove alate i naredbe da napravite spektakularne strane koje prenose informaciju na sređen, inteligentan i uzbudljiv način. Dajte sebi vremena da naučite te funkcije. Neke su veoma jednostavne, ali se čak i veoma kompleksne mogu savladati uz malo vežbe. Važno je da svaku naredbu učite korak po korak. Ponovite vežbu koja vam je bila teška i uskoro ćete otkriti da u stvari radite automatski, a da se koncentrišete na učenje nečeg novog. Uživajte u eksperimentisanju sa različitim naredbama za tekst i grafiku. Ne možete krahirati program a bićete iznenadjeni onim što učite. Kao i hiljade učenika pre vas, otkrićete da postaje posvećeni -- i talentovani -- "Quarkista".

ŠTA SADRŽI DATOTEKA XPRESS PREFERENCES

Datoteka XPress Preferences se parmi u folderu QuarkXPress na tvrdom disku računara. Tabele za kernovanje i tracking, izuzeci za hifenaciju, podrazumevani stilovi, boje, crtice, okviri, liste, parametri hifenacije i poravnavanje udesno, adresa podrazumevanog pomoćnog rečnika na disku -- sve to se snima u datoteku XPress Preferences, pod uslovom da nijedan dokument nije otvoren kada postavljate te vrednosti. Neki parametri se snimaju samo sa dokumentom. Ako se prikaže upozorenje da parametri u datoteci Preferences nisu upareni sa onim u programu, kliknite na dugme Keep Document Settings ako želite da dokument izgleda na vašem računaru baš onako kako je izgledao na nekoj drugoj mašini. ■

LEKCIJA 2: OSNOVE QUARKXPRESSA

Kako QuarkXPress "misli"

Za jedan tako moćan program, QuarkXPress "misli" samo na dva koloseka: kroz elemente i sadržaj. To znači da je sve u XPressu ili element ili sadržaj tog elementa. Tekst i grafika ne postoje izvan svog okvira i samo linije i putanje za tekst mogu da postoje van okvira. Sve drugo mora da se postavi u odgovarajući okvir.

Elementi

Element je ili okvir ili linija. Okvir može biti okvir za sliku, okvir za tekst ili okvir bez sadržaja. Linija može biti horizontalna, vertikalna, dijagonalna ili Bezijeova putanja. Elemente premeštamo alatkom Item.

Sadržaj

Sadržaj okvira za sliku je slika. Sadržaj okvira za tekst je tekst. Okvir bez sadržaja ne sadrži ništa i koristi se samo za zauzimanje prostora. Sadržajem manipulišemo alatkom Content.

Dokumenti QuarkXPressa

QuarkXPress je aplikacija (program) koji pravi dokumente QuarkXPressa za štampu i dokumente (datoteke) QuarkXPressa tipa HTML. Koristite naredbe i alate u aplikaciji kako biste napravili i menjali strane dokumenta. Svaki dokument QuarkXPressa sadrži bar jednu stranu na kojoj se obično pojavljuju tekst i/ili grafika.

Startovanje QuarkXPressa 5.0

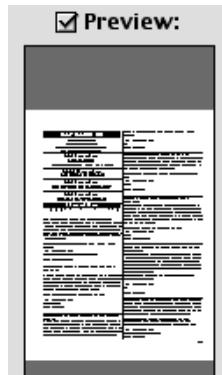
Ako ste ga ispravno instalirali, treba da se na tvrdom disku pojavi folder QuarkXPress. Pozicionirajte se na taj folder dvostrukim klikom i klizačem pronadite ikonu QuarkXPressa. Dvostrukim klikom na ikonu startujete program. Samo dve stvari se pojavljuju na ekranu, meni i osnovna paleta, Tool.

Otvaranje i snimanje dokumenata (datoteka)

Odaberite File/Open i prenestite se na bilo koji folder ili na bilo koju datoteku QuarkXPressa i kliknite na Open. Ako dobijete upozorenje da nedostaje font, kliknite na dugme Continue, pa će QuarkXPress podmetnuti sistemski font umesto nedostajućeg fonta. Klikom na dugme Preview (samo na Macintoshu), prikazuje se umanjena slika prve strane dokumenta.

CD ROM DATOTEKE

Podaci i grafika na CD ROM ne mogu da se snime na CD ROM. Ako otvorite datoteku iz foldera Student Files na CD ROM-u, nećete moći da ih snimite na CD ROM. Pre nego što počnete rad na lekcijama, prebacite folder grupe lekcija koju proradujete iz foldera Student Files na tvrdi ili spoljašnji disk računara na kome radite. ■

Klik na dugme Preview u dijalogu Open (samo na Macintoshu) prikazuje umanjenu sliku prve strane dokumenta.

Snimanje datoteke

Treba dobro da pazite gde snimate datoteke. Teško je locirati datoteku ako ne znate gde ste je snimili.

- Korisnici Macintosha biraju File/Save i klik na Desktop u dijalogu Save ili Save as. Na desktopu ćete videti ikone za sve uređaje za skladištenje podataka koji su trenutno raspoloživi na sistemu -- tvrdi disk, CD ROM, Zip disk, flopi disk -- i sve foldere na tvrdom disku. Kliknite dvostruko na ikonu diska ili foldera da ga otvorite. Odatle možete ili kliknuti na dugme Save ili se prenesti na neki drugi folder na tom uređaju.
- Korisnici Windowsa biraju File/Save i klik na dugme Desktop, što prikazuje spisak svih diskova i foldera koji su otvoreni na radnoj površini. Klizačem pri dnu prelistajte spisak da dobijete sve ono što nije stalo u prozor. Dvostruko kliknite na naziv uređaja za snimanje podataka ili osvetlite naziv diska i kliknite na Open. To prikazuje sve foldere i datoteke snimljene na odabranom disku. Unesite naziv datoteke na polju File name i odaberite Document ili Template u polju Type. Windows automatski dodaje datotekama prezimena .qxd ili .qxt, u zavisnosti od toga šta ste odabrali u polju Type.

Revert to saved

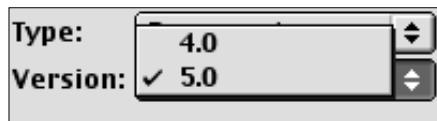
Neki put otvorite datoteku, promenite je i shvatite da ste uradili nešto što jednostavno ne možete ili nema smisla da brišete ili menjate. Ako niste snimili datoteku od kad ste je otvorili, možete da iskoristite naredbu Revert to saved, u meniju File, da zatvorite datoteku sa kojom ste radili i automatski otvorite datoteku koju ste poslednju snimili. Kada odaberete naredbu Revert to Saved, pojavljuje se upozorenje i saopštava da će sve promene od otvaranja datoteke biti izgubljene. Kliknite na OK da zatvorite datoteku i da se vratite na poslednju snimljenu verziju datoteke. Ako kliknete na dugme Cancel, naredba Revert to Saved je otkazana i vraćate se u dokument.

Naredbe iz menija

Naredbe iz menija i njihovi ekvivalenti sa tastature (gde postoje), kao što su File/Open (**Command-O** na Macintoshu ili **Ctrl-O** pod Windowsom) ili File/Get Text/Picture (**Command-E** na Macintoshu ili **Ctrl-E** pod Windowsom), su štampane masnije kad god se naredba zadaje u okviru vežbe.

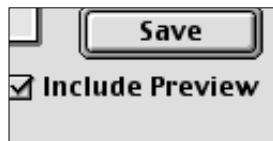

Na Macintoshu, odaberite Desktop iz padajućeg menija u dijalogu Save

VERZIJE QUARKXPRESA

Odaberite verziju 4.0 u dijalogu Save as da snimite dokument u prethodnoj verziji. Neke mogućnosti verzije 5.0 će biti izgubljene. Na primer, elementi koji su u verziji 5.0 raspoređeni na različitim slojevima će se u verziji 4.0 pojaviti u jedinstvenom sloju strane. ■

Odaberite Include Preview u dijalogu Save as (samo na Macintoshu) da prikažete prikaz prve strane dokumenta kada ga sledeći put otvorite.

Skraćenice sa tastature

QuarkXPress sadrži stotine naredbi, većina njih se može dobiti funkcijskim tasterima na vrhu tastature ili pritiskanjem skraćenica sa tastature. Pritiskanjem **Command-N** na Macintoshu ili **Ctrl-N** pod Windowsom pravite nov dokument i štedi se premeštanje miša na vrh strane, niz meni File do opcije New, do opcije Document. Umesto toga, jednim pritiskom na tastere može se prikazati dijalog New Document. Slično, pritiskom na funkcijski taster **F9**, prikazuje se ili skriva paleta Measurement a da se ne zahteva poseta meniju View. Učenjem i korišćenjem skraćenica sa tastature i funkcijskim tastera radićete brže i lakše u XPressu. Pronačićete većinu skraćenica u tekstu lekcija kada se spomenu u vežbanjima.

Nastavci datoteke

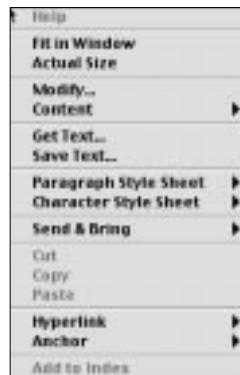
Kada snimate datoteku, uvek koristite ispravnu ekstenziju datoteke, odnosno, njeni prezime. Na primer, kada snimate dokument QuarkXPressa dodajte .qxt da označite da je to dokument QuarkXPressa ili .txt da označite da je to tekstualna datoteka. Grafičke datoteke takođe treba da snimaju sa nastavcima koji ih identifikuju, kao što su .tif ili .jpg za TIFF ili JPEG datoteke. Tako je mnogo lakše i za vas i za bilo kog drugog ko pristupa vašim datotekama da zna koje su to datoteke, a isti efekat ima i zadavanje naziva datoteka u skladu sa standardima u industriji. Vi ipak želite da napravite neku karjeru uz pomoć QuarkXPressa, zar ne?

Paleta Tool

Paleta Tool QuarkXPressa 5.0 za dokumente namenjene štampi (slika 1.1) sadrži alate za pravljenje i promenu elemenata, okvira, linija, tekstualnih putanja i grupa) i sadržaja (tekst i grafika). Ako je paleta Tool skrivena, prikažite je naredbom View>Show Tools (F8). Odaberite alat tako što ćete kliknuti na njega. Alat ostaje aktivan dokle god ga koristite. Samo alati Item i Content ostaju aktivni (odabrani) posle korišćenja. Kada je aktivan Web dokument, vidi se paleta Web Tools.

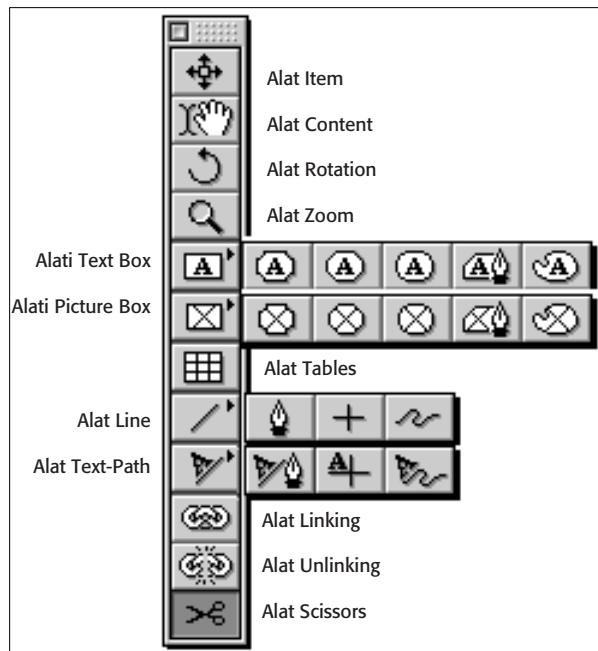
Alati

Osnovna paleta Tool u QuarkXPressu 5.0 sadrži dvanaest vidljivih alata i osamnaest izranjajućih. Strelica do alata znači da tu postoje izranjajući alati, srođni prikazanom alatu. Kliknite na strelicu da vidite dodatne raspoložive alate.

KONTEKSTNI MENIJI

Kontekstni meniji su dinamički meniji koji prikazuju naredbe samo za zadatak koji izvršavate. Na Macintoshu, Control-klik na element će na ekran dovesti naredbe koje se tiču tog elementa. Pod Windowsom, desni klik na element će prikazati kontekstni meni. ■

SLIKA 1.1 Osnovna paleta Tool u QuarkXPressu 5.0 za štampane dokumente

LEPLJIVI ALATI

Pritisnite na taster Option (na Macintoshu) ili na taster Alt (Windows) kada kliknete na alat i time ćete ga selektovati. Alat ostaje aktivan sve dok ne selektujete neki drugi alat. ■

Podrazumevana paleta Tool

ALAT TOOL se koristi za odabiranje, premeštanje, promenu veličine i promenu oblika elemenata. Okviri, linije, putanje teksta i grupe su elementi.

ALAT CONTENT uvozi i menja tekst i grafiku.

ALAT ROTATION vizuelno rotira elemente.

ALAT ZOOM povećava ili smanjuje pogled na dokument.

ALATI TEXT BOX (standardan oblik) prave pravougaoni okvir. Oni takođe daju pristup ostalim alatima za tekstuelne okvire, uključujući i alate Bezier Text Box.

ALAT PICTURE BOX (standardnog oblika) stvaraju pravougaoni okvir. Oni takođe omogućavaju pristup ostalim alatima za slikovne okvire, uključujući alate Bezier Picture Box.

ALAT TABLES stvara tabele koristeći tekstuelne okvire i/ili slikovne okvire.

ALAT LINE crta linije pod bilo kojim uglom i sadrži alate Orthogonal Line i Bezier Line.

ALATI TEXT-PATH crta pravu liniju pod bilo kojim uglom, sadrži tekst i daje pristup ostalim alatima za tekstuelne putanje, uključujući i alat Bezier Text-Path.

ALAT LINKING povezuje okvire tako da tekst prelazi iz jednog tekstualnog okvira u drugi.

ALAT UNLINKING prekida vezu između povezanih tekstualnih okvira.

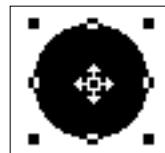
ALAT SCISSORS iseca okvire, linije i Bezićeove putanje.

Prikazivanje saveta za alate

Postavite datoteku Preferences tako da kada postavite cursor iznad alata u paleti Tool, bude prikazan naziv alata. Odaberite Edit/Preferences/Preferences. Kliknite na Interactive i odaberite kvadratič Show Tool Tips. Kliknite na OK ili pritisnite na Return da napustite dijalog i vratite se u dokument.

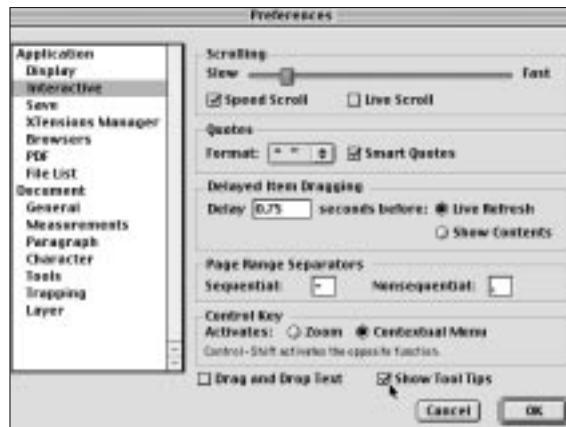
Alat Item

U QuarkXPressu, elementi su okviri, linije, putanje teksta i grupe. Odaberite alat Item da premeštate, isecate, kopirate i unosite elemente. Klik na element, kada je element odabran alatom Item, odabira taj element. Element mora biti odabran pre nego što može biti promenjen bilo kojim alatom ili naredbom. Kada je jednom element odabran, može se premeštati alatom Item bez promene veličine ili promene oblika (slika 1.2).

SLIKA 1.2 Alat Item, prvi alat u paleti Tool, prikazuje pokazivač Move kada je na odabranom elementu. Alat Item se takođe koristi za odabiranje elemenata kao što su okviri i linije.

Pre nego možete da obrišete element kao što je okvir, linija, grupa ili tekstuelna staza, morate odabrati element. Ako koristite alat Item, možete obrisati element tasterom Delete (Macintosh), odnosno tasterima Delete ili Backspace (Windows). Inače, kada je element odabran nekim drugim alatom, morate koristiti naredbu Item/Delete.

Odaberite Show Tool Tips u kartici Interactive dijaloga Application Preferences.

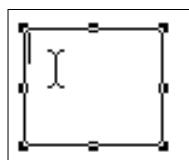

Kada je aktivirano Show Tool Tips u kartici Interactive dijaloga Preferences, naziv alata se pojavljuje kada se na njega premesti kurzor.

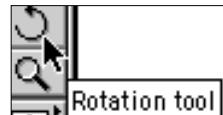

Alat Content

Kada je aktivan alat Content (odabran), možete isecati, kopirati, premeštati, brisati i menjati tekst i slike (slika 1.3). Alat Content mora biti aktivan pre nego počnete sa unosom teksta ili pre nego što uvezete tekst u bilo koji tekstuelni okvir.

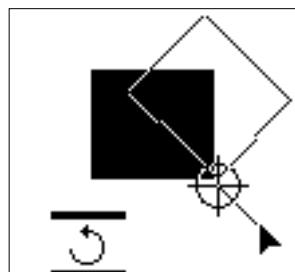

SLIKA 1.3 Kada je aktivan alat Content, možete da unosite u bilo koju vrstu tekstuelnog okvira

Alat Rotation

Kada odaberete ovaj alat, pokazivač se menja na oblik Rotation. Kliknite na bilo koju ručku za promenu veličine odabranog elementa i prevucite kako biste element vizuelno rotirali (slika 1.4). Kada jednom počnete prevlačenje, pokazivač Rotation se menja na pokazivač Arrowhead. Što duže izvlačite ručku, to je lakše da se rotira element. Kada jednom otpustite dugme na mišu, kursor se vraća na alat Item ili na alat Content.

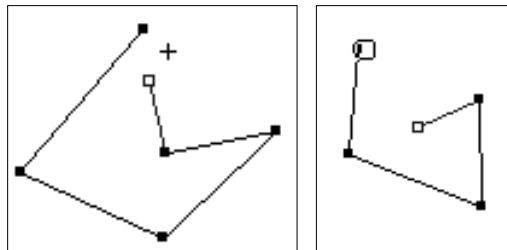
SLIKA 1.4 Klikom alatom Rotation na ručku za promenu veličine, zadaje se ta tačka kao tačka rotacije

Standardni oblik naspram Bezijeovih alata

Alati za standardne oblike su uobičajeni alati za crtanje koji se koriste za pravljenje elemenata sa ručkama za promenu veličine. Ne možete proizvoljno promeniti oblik ovih elemenata, možete samo promeniti njihovu veličinu. Svaka vrsta promene oblika je ograničena na primene u meniju Shape (Item/Shape), ako je odabrana naredba Shape (Item/Edit/Shape).

Bezijeovi elementi, međutim, sadrže Bezijeove tačke -- sreće se i naziv sidrišne tačke ili ankeri -- koje se mogu menjati ili brisati. Tačke se takođe mogu dodavati elementu, tako da ga možete preoblikovati kako god hoćete (slika 1.5).

Svaki element standardnog oblika se može pretvoriti u Bezijeov element, menjem Shape. Kada to jednom uradite, element prikazuje Bezijeove tačke i dozvoljava promenu oblika elementa prevlačenjem tačaka i usmeravanjem ručki koje te tačke prikazuju.

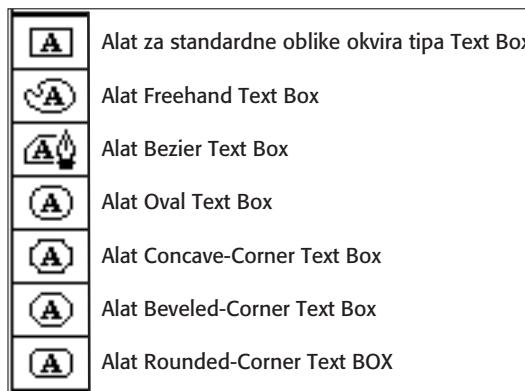

SLIKA 1.5 Kliknite alatom Bezier Text Box da napravite tekstuelne okvire bilo kog oblika. Kliknite na vrh prve Bezijeove tačke da zatvorite oblik.

Izranjujući alati za Text Box

Prva tri alata koji se pojavljuju posle klika na strelicu alata Text Box su takođe alati za tekstuelne okvire standardnih oblika. Alat Rounded-Corner Text Box pravi pravougaone okvire sa zaobljenih čoškovima. Alat Concave-Corner Text Box pravi pravougaone tekstuelne okvire sa čoškovima koji su ugnuti ka unutra. Alat Beveled-Corner Text Box pravi pravougaone tekstuelne okvire sa podebljanim čoškovima. Alat Oval Text Box pravi ovalne ili kružne tekstuelne okvire. Da biste upotrebili ove alate, kliknite na alat da ga odaberete. Ako alat ne bude prikazan, kliknite na ikonu za odabrani alat i prevucite ga do skrivenog alata koji će se u meduvremenu pojaviti na ekranu.

Alat Bezier Text Box stvara tekstuelni okvir željenog oblika. Za razliku od alata za okvire standardnih oblika, sa ovim alatom se ne izvodi klik i ne prevlači cursor. Kliknite da postavite prvu Bezijeovu tačku, opustite dugme na mišu i premestite ga negde drugde. Zatim kliknite da napravite drugu Bezijeovu tačku i pojaviće se linija između te dve Bezijeove tačke. Kliknite povrh prve Bezijeove tačke da zatvorite okvir. Slika 1.6 prikazuje alate standardnih oblika i alate za Bezijeove tekstuelne okvire.

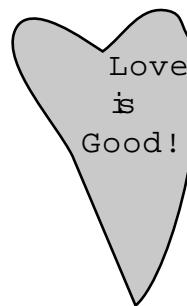
SLIKA 1.6 Alati standardnih oblika i alati za Bezijeove tekstuelne okvire

NEMA BEŽANJA!

To što ćete naučiti Bezijeove alate u QuarkXPressu, ne oslobada vas potrebe da znate i Adobe Illustrator, standardan program za crtanje u ovoj industriji ■

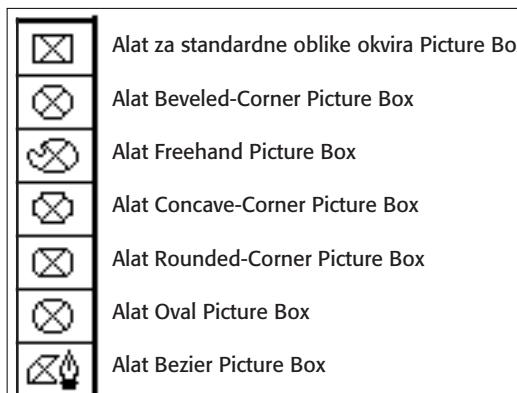
Alat Freehand Text Box stvara tekstuelne okvire bilo kog oblika prevlačenjem krstastog pokazivača. Kada je okvir jednom nacrtan, možete da unosite tekst unutar tog okvira.

Alat Freehand Text Box radi poput olovke. Kliknite i prevucite da nacrtate bilo koji oblik. Kada zatvorite oblik klikom na prvu Bezijeovu tačku, pojavljuje se kurzor oblika velikog slova I i omogućava vam da unesete tekst u tekstuelski okvir.

Izranjujući alati za Picture Box

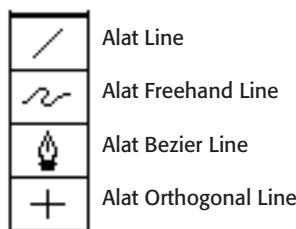
Okvir za slikui se koriste da bi sadržali grafiku koju uvozite u XPress. Prva dva izranjujuća alata za Picture Box, alati Concave-Corner i Beveled-Corner Picture Box, crtaju slikovne okvire sa čoškovima koji su konkavni i podebljani. Alat Freehand Picture Box crta slikovne okvire bilo kog oblika. Za razliku od drugih alata iz grupe Picture Box, u kojima prevlačite da biste nacrtali okvir za sliku, koristite alat Freehand Picture Box kao olovku kojom ćete nacrtati okvire za slike nepravilnih oblika. Slika 1.7 prikazuje alate standardnih oblika i alate tipa Bezier Picture Box.

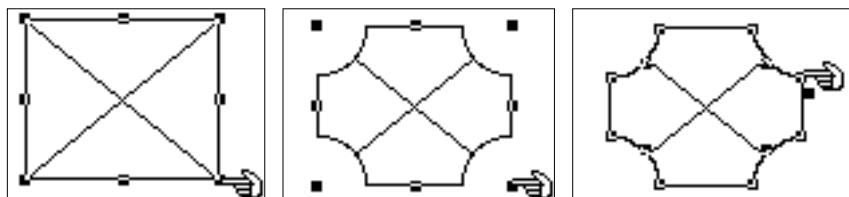
SLIKA 1.7 Alati standardnih oblika i alati za Bezijeove slikovne okvire (Bezier Picture Box). Alat Freehand Picture Box crta Bezijeove slikovne okvire bilo kog oblika.

Izranjajući alati za alat Line

Alati za linije stvaraju linije ili otvorene elemente. Svaki otvoreni element u XPressu zove se linija. Svaki zatvoren element, što je okvir, se zove oblik. Alatom Orthogonal Line crtate samo horizontalne ili vertikalne linije. Alat Line, međutim, može da crta prave linije pod bilo kojim uglom. Slika 1.8 prikazuje alate standardnih oblika i alate za Bezijeove linije.

SLIKA 1.8 Alati standardnih oblika i alati za Bezijeove linije

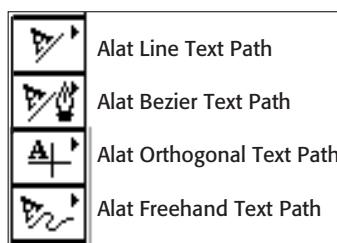
Okvir za slike standardnog oblika (slika prva) sadrži samo osam ručki za promenu veličine. Promena oblika iz menija Item (središnji deo) i dalje ograničava oblikovanje na ono što se može uraditi sa osam ručki za promenu veličine. Pretvaranje okvira standardnog oblika u Bezijeov okvir zamenjuje osam ručki za promenu veličine sa Bezijeovim tačkama koje se mogu menjati u bilo kom pravcu.

Alat Bezier Line crta linije za Bezijeovim tačkama kojima se može manipulisati u cilju promene oblika linije. Poput alata Bezier Text Box i Bezier Picture Box, klikom na alat Bezier Line pravi se prva Bezijeova tačka, premeštate se na neki drugi položaj, klikom se onda pravi druga tačka i linija između te dve tačke. Kada ste završili prevlačenje linije, kliknite na bilo koji drugi alat da prekinete rad sa alatom Bezier Line.

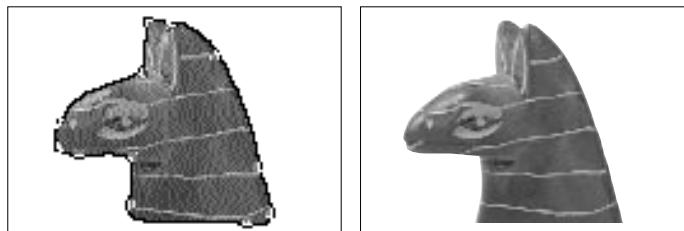
Alat Freehand Line radi poput olovke. Kliknite i premestite jednom i time nacrtajte liniju. Klik na bilo koji drugi alat dezaktivira alat Bezier Freehand Line. Odaberite alat Item ili alat Content i kliknite ili prevucite na bilo koju Bezijeovu tačku ili ručku za promenu pravca da biste promenili oblik linije.

Izranjajući alati za putanje teksta

Sav tekst mora biti otkucan ili uvezen u neku vrstu tekstuelnog okvira ili unesen na tekstuelnu putanju. Četiri alata tipa Text Path (slika 1.9) sadrže alat Freehand Text Path koji radi kao olovka i stvara putanju nepravilnog oblika, alat Line Text Path koji pravi tekst na liniji pod bilo kojim uglom, Orthogonal Text Path koji pravi horizontalne ili vertikalne tekstuelne putanje i Bezier Text Path kojim se stvara Bezijskova putanja čiji se oblik može promeniti prevlačenjem Bezijskih tačaka i kontrolnih ručki. Posle crtanja sa bilo kojim od ovih alata, pojavljuje se kursor u obliku velikog slova I i spremni ste za unos teksta.

SLIKA 1.9 Četiri alata za putanje teksta

Koristite alat Freehand Picture Box da crtate slikovne okvire nepravilnog oblika oko grafike.

Odaberite ovu opciju u dijalogu New Document da bi XPress automatski prelivao tekst sa jedne strane na tekstuelne okvire na sledećim stranama

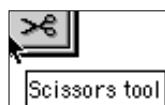

Alati za povezivanje i razvezivanje

Pošto sav tekst u XPressu mora biti unesen u tekstuelsni okvir ili na tekstuelsnu putanju ili uvezen u tekstuelsni okvir, može vam biti potreban više od jednog tekstuelnog okvira za sadržavanje celog teksta. U ovom slučaju, potrebno je da se tekst pravilno preliva iz jednog tekstuelnog okvira u drugi. Drugim rečima, potrebno je da tekstuelsni okviri budu povezani. Ako napravite nov dokument sa uključenom opcijom Automatic Text Box, XPress će automatski prelivati tekst iz tekstuelnog okvira na jednoj strani na tekstuelsni okvir na sledećoj strani. Tekst se automatski povezuje zato što su tekstuelsni okviri povezani. Ako ne uključite opciju Automatic Text Box u dijalogu New Document, ili ako želite da se tekst u automatskom tekstuelnom okviru preliva negde drugde a ne na tekstuelsni okvir na sledećoj strani, moraćete ove tekstuelsne okvire da ručno povežete alatom Linking. Da prekinete vezu između tekstuelsnih okvira u tekstuelnom lancu, koristite alat Unlinking.

Alat Scissors

Alat Scissors (makaze) seče linije i Bezijeove putanje i pravi dve Bezijeove tačke na mestu originalne linije. Ako zasečete u ne-Bezijeov element, on se pretvara u Bezijeov element.

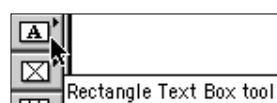
Modifikovanje alata

Mnoge alate možete modifikovati tako da se oni uvek ponašaju na isti način kada ih koristite. Na primer, možete modifikovati bilo koji od alata za okvire tako da se uvek iscrtavaju sa pojačanom bordurom, ili da promenite uvećanje alata Zoom na neki procenat koji se razlikuje od uobičajenog. Da modifikujete alat, kliknite dvostruko na njega. Time se prikazuje dijalog Tools Preferences u naredbi Preferences. Kliknite na dugme Modify i napravite izmene.

Možete takođe doći do ovog dijaloga naredbama Edit/Preferences/Preferences i klikom na Tools. Onda kliknite na alat, kliknite na dugme Modify i napravite izmene. Ako prikazujete ovaj dijalog kada nijedan dijalog nije otvoren, promene će se primenjivati na svaki dokument sa kojim radite u XPressu.

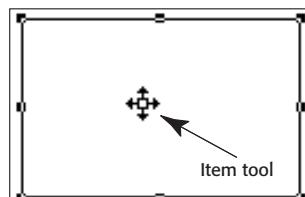
Podrazumevano stanje palete Tool

Da vrate paletu Tool na svoje osnovno stanje, dvokliknite na bilo koji alat da dodete do dijaloga Tools Preferences. Kliknite na dugme Default Tool Palette i kliknite na OK.

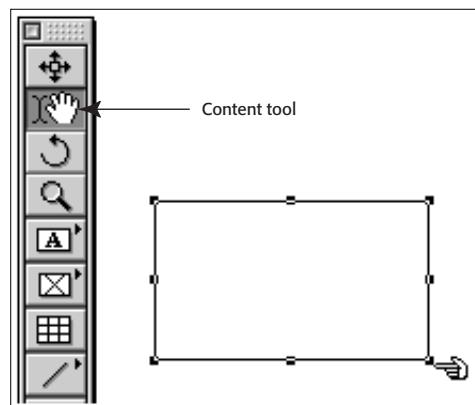

VEŽBANJE A

1. Pokrenite QuarkXPress. Kada se pojavi meni, odaberite File/New i prevucite da odaberete Document. Ili, pritisnite Command-O/Macintosh ili Ctrl-N/Windows. Prihvati ponuđene vrednosti, ali isključite Automatic Text Box. Kliknite na OK. Pojavljuje se strana dokumenta okružena linijama za margine.
2. Kliknite na alat Rectangle Text Box da ga odaberete. Kliknite i prevucite na stranu da napravite tekstuelni okvir (slika 1.10). Kada otpustite taster miša, pojavljuje se tekstuelski okvir sa blinkujućim tekstuelskim kurzorom u gornjem desnom uglu ako je pre crtanje okvira bio odabran alat Content. Ako Content nije odabran, odaberite ga i unesite svoje ime u okvir.

Da premestite element po strani, kliknite na njega alatom Item i prevucite po strani. Neka dugme na mišu ostane pritisnuto dok prevlačite.

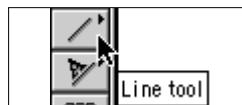

SLIKA 1.10 Kada jednom otpustite dugme miša, pojavljuje se tekstuelski okvir. Kliknite na ručku da promenite veličinu okvira.

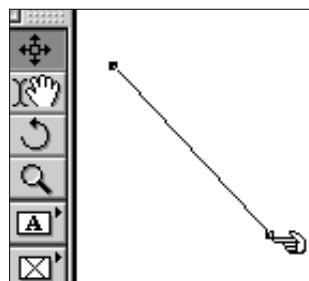

3. Kliknite na alat Item da ga odaberete. Kliknite na tekstuelski okvir i prevucite ga na neki drugi položaj na strani.

4. Kliknite na alat Zoom i kliknite na okvir da povećate uvećanje. Element se ne menja, samo se menja veličina prikaza.

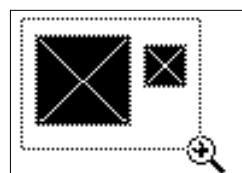

5. Kliknite na alat Line da ga odaberete. Kliknite i prevucite na strani da nacrtate liniju. Pojavljuje se linija sa dve odabrane krajnje ručke.
6. Kliknite na jednu od tih ručki i primetite da se kurzor menja u oblik Finger (prst). Prevucite kurzor Finger da biste promenili veličinu linije i promenili položaj te krajnje tačke (slika 1.11).

SLIKA 1.11 Kliknite na krajnju ručku linije da joj promenite veličinu i da joj promenite položaj.

7. Odaberite File i prevucite da odaberete Close (Command-W/Macintosh ili Ctrl-F4/Windows). Kada se pojavi upozorenje za snimanje, kliknite na No. Datoteka biva zatvorena, a i dalje ste u QuarkXPressu.

Kliknite i prevucite alatom Tool da odaberete sve elemente u okviru za zumiranje

LEKCIJA 3: STRANE I PALETE

Pravljenje novog dokumenta

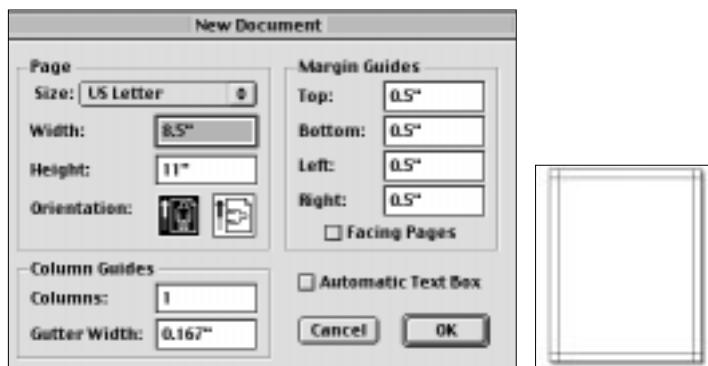
Da napravite nov dokument, odaberite File/New Document iz menija da prikažete dijalog New Document. Tu ćete birati opcije koje određuju vrstu strane koju ćete imati u dokumentu.

Strane

Svaka strana u QuarkXPressu može da:

- Bude strana uobičajene veličine, kao što su veličine za pisma ili pravna dokumenta, ili može imati posebnu veličinu strane.
- Bude pozicionirana vertikalno (orientacija portrait) ili horizontalno (orientacija landscape).
- Sadrži marge bilo koje širine.
- Bude podeljena u kolone (stupce).

Slika 1.12 prikazuje dijalog New Document i stranu napravljenu na osnovu odabralih opcija. U kasnijem toku teksta se objašnjavaju opcije Facing Pages i Automatic Text Box

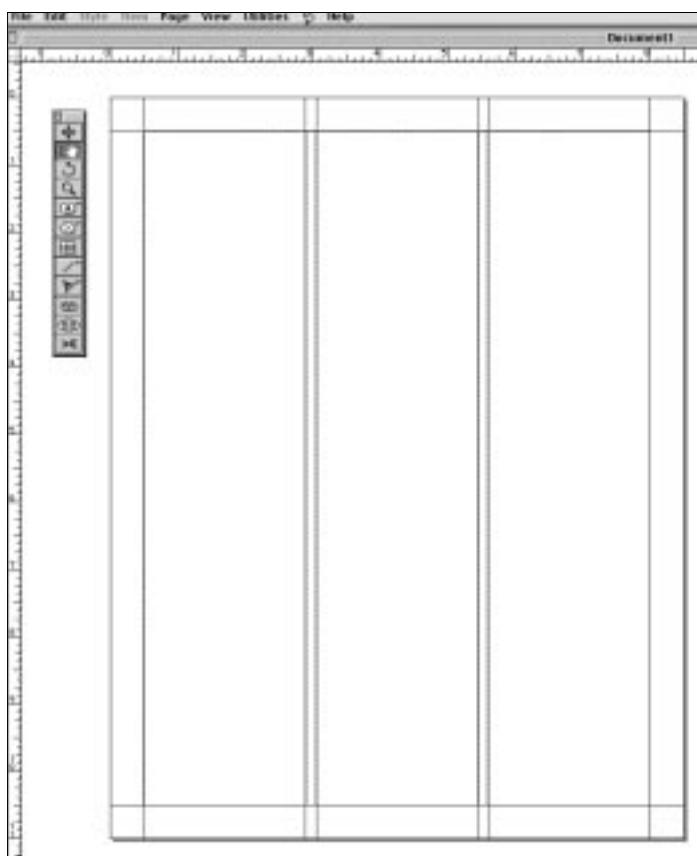

SLIKA 1.12 U dijaluqu New Document birate opcije o stranama u dokumentu.

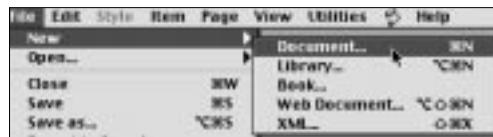
Kada jednom kliknete na OK u dijaluqu New Document, napravili ste dokument ili datoteku QuarkXPressa. Unosite i/ili prelivate tekst, dodajete vodice i grafiku, menjate broj kolona -- radite jednu od hiljadu stvari koje možete uraditi sa dokumentom -- ali najvažnija je da ga snimite. Slika 1.13 prikazuje tipičnu stranu QuarkXPressa.

Tipična strana QuarkXPressa sadrži tekst i grafiku. Ovde tekst kruži po spoljašnjosti slike četke, naslov je formatizovan većim slovima, a mali grafički logotip se pojavljuje u donjem desnom uglu.

SLIKA 1.13 Ovaj dokument je napravljen sa tri kolone. Kada prvo pravite dokument, pojavljuje se meni pri vrhu strane, prikazuju se horizontalan i vertikalni lenjir, a na strani se pojavljuje i paleta Tool.

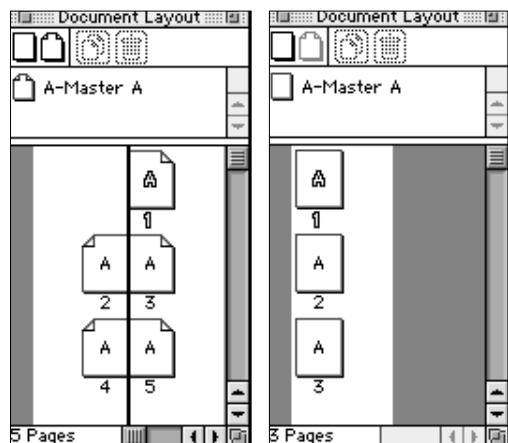
Da napravite nov dokument, kliknite na File, odaberite New i prevucite kurzor miša da odaberete (osvetlite) Document.

Vodice za margine i kolone

Vodice za margine su neštampajuće vodice koje razdvajaju oblast teksta i grafike od ostatka strane. Vodice za kolone su takođe neštampajuće linije koje razdvajaju tekst na strani sa više kolona. Uobičajeno je da se tekst preliva iz jedne kolone u drugu.

Naspramne i nenaspramne strane

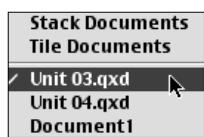
Strane koje će biti štampane na obe strane papira, kao u knjizi ili časopisu, su naspramne strane. Njihove ikone u paleti Document Layout imaju preklopjeni gornji čošak i pokazuju se na obe strane "okosnice". Ako štampate letak ili brošuru, nemojte birati ovu opciju. Dezaktiviranjem opcije Facing Pages stvarate dokument u kome strane teku direktno jedna ispod druge (slika 1.14).

SLIKA 1.14 Ikone u paleti Document Layout (View>Show Document Layout) na levoj strani prikazuju preklopljene čoškove, što znači da je dokument napravljen sa uključenom opcijom Facing Pages. Ikone na desnoj strani imaju prave čoškove, jer je dokument napravljen bez naspramnih stranica.

Okolni prostor

Dve oblasti sačinjavaju stranu QuarkXPressa, oblast koja će se štampati i postoji između vodica za strane i okolna oblast (pasteboard). Okolna oblast je bela, neštampajuća oblast koja uokvirava stranu ili razvoj strana. Ništa što se u celosti nalazi u okolnoj oblasti neće se štampati, pa je možete koristiti za smeštanje elemenata (okviri, linije, grupe i tekstuelne putanje) za vreme rada na strani. Ako pravite tekst ili grafiku koji se prelivaju do kraja strane, taj deo će se odštampati, ali ništa što je sasvim u okolnom prostoru se neće štampati (slika 1.15).

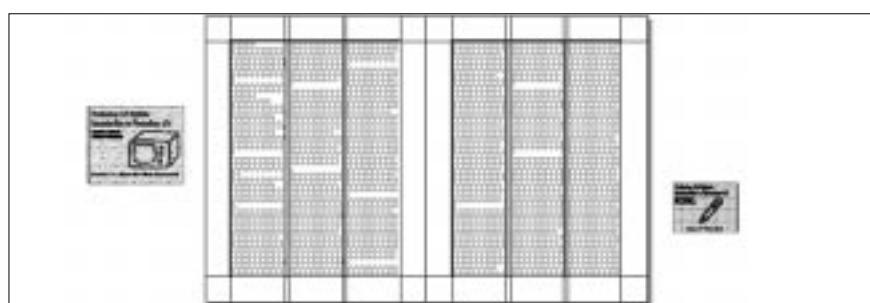

VAŽAN SAVET!

Ako na Macintoshu imate više od jednog otvorenog prozora, pritisnite taster Shift dok izvodite klik na bilo koju stavku menija. Pojaviće se padajući meni sa otvorenim dokumentima i odatle možete birati neki drugi dokument iz tog menija. ■

Ovaj okvir sadrži razmeštaj tri strane.

SLIKA 1.15 Okolni prostor je bela oblast oko dvaju strana. Štampaće se samo trostubačne strane, dve slike u okolnom prostoru se neće štampati.

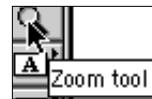
Razgledanje strana

Postoje tri načina da razgledate strane u različitim nivoima uvećanja:

- Klik na alat Zoom da povećate ili smanjite pogled na dokument. Ili
- Unesite tačan procenat u polju View Percent u donjem levom uglu strane dokumenta. Ili
- Odaberite tačan procenat razgledanja iz menija View.

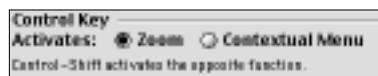
Alat Zoom

Korišćenje alata Zoom ne menja veličinu teksta ili elementa, samo pogled na te elemente. Alat Zoom ima kao osnovnu vrednost uvećanje pogleda za po 25%, ali to se može promeniti u dijalogu Tool Preferences. Možete stići do alata Zoom kada je neki drugi alat aktivan pritiskom na Control na Macintoshu ili na Ctrl-razmak pod Windowsom. Neka to bude pritisnuto dok zumirate po strani. Prilikom svakog klika, povećavate procenat za iznos u polju Increment zadat u dijalogu Tools Preferences (Edit/Preferences/Preferences). Pritiskom na taster Option (Macintosh) ili na Ctrl-Alt-razmak (Windows) dok izvodite klik na alat Zoom smanjuje se procenat razgledanja.

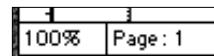

Polje View Percent

Prevucite cursor u polje View Percent u donjem levom uglu prozora za dokument. Unesite bilo koju vrednost između 10 i 800 i pritisnite na Return/Enter da promenite gledljivosti. Ne morate da unesete znak za procenat, %.

Da biste mogli da koristite tastere Control ili Ctrl-razmak, Zoom mora biti odabran u dijalogu Interactive Preferences (Edit/Preferences/Preferences/Interactive). Ako ne, taster Control (Macintosh) odnosno taster Ctrl (Windows) će prikazati kontekstni meni.

Polje View Percent u levom donjem uglu prozora za dokument.

Meni View

Kroz meni View birate unapred zadate gledljivosti. Odaberite Fit in Window da skalirate pogled na centar i postavite celu stranu na prozor dokumenta, bez obzira na veličinu ekrana. Da se najveći razmeštaj i njegova okolina vide u prozoru dokumenta, pritisnite Alt/Option pre biranja opcije Fit in Window.

Prozori dokumenta

Na Macintoshu, odaberite Windows iz menija View i odaberite ili Stack Documents ili Tile Documents kada imate više od jednog otvorenog dokumenta. Stack Documents postavlja više dokumenata po slojevima i prikazuje samo delić dokumenta. Tile Documents menja veličinu prozora sa otvorenim dokumentima, tako da su jednak delovi svakog dokumenta prikazani na ekranu. Ispod ovih opcija su nazivi otvorenih datoteka. U Windowsu 95/98 možete koristiti meni Windows da odaberete Cascade, Tile Horizontally ili Tile Vertically.

Palete

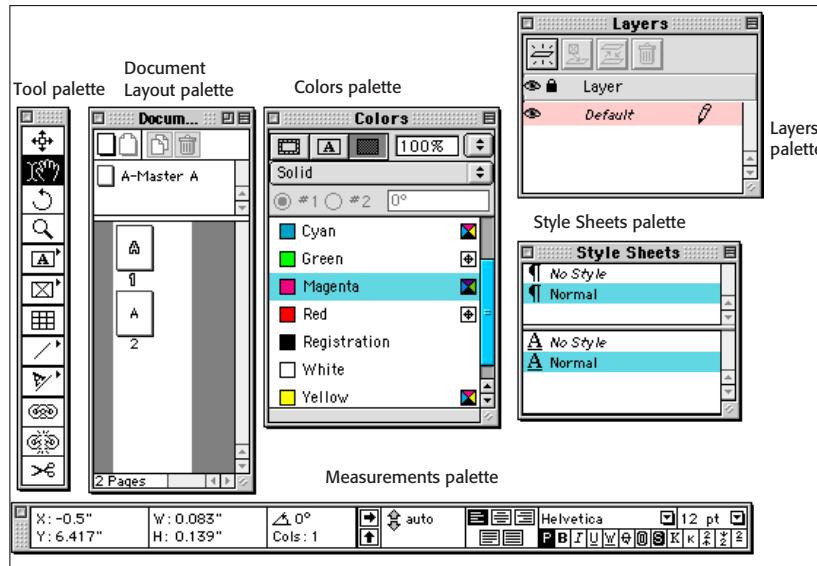
Mnoge funkcije u XPressu mogu da se dosegnu iz lebdećih paleta (slika 1.16). Najvažnije palete su Tool, Document Layout i Measurements. Ostale palete su Layers, Style Sheets, Colors, Trap Information, Find/Change, Lists i Web Tools. Ako je instaliran avenue.quark, prikazaće se paleta XML, a isto važi i za paletu Index ako je ekstenzija Index instalirana u folderu XTension.

Stack Documents
Tile Documents

Kada je više dokumenata otvoreno, možete ih postaviti jedan na drugi ili ih "popločati" po ekranu. Odaberite ove opcije iz menija View/Windows.

Hide Tools	F8
Hide Measurements	F9
Hide Document Layout	F10
Show Style Sheets	F11
Hide Colors	F12
Show Trap Information	⌃F12
Show Lists	⌃F11
Show Layers	

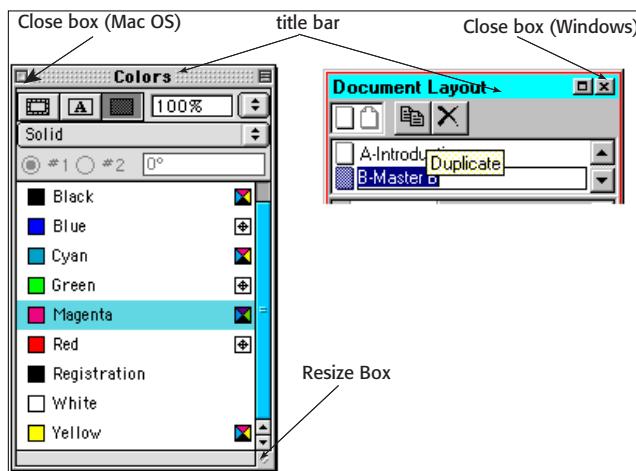
Menijem View ili skraćenicama sa tastature prikazujte ili skrivajte palete. Pod Windowsom, F4 skriva ili prikazuje paletu Document Layout.

SLIKA 1.16 Palete QuarkXPressa. Koristite ikone za palete da zadate šta se dešava sa odabranim objektima. Koristite klizače u paletama da se premeštate po sadržaju paleta.

Rad sa paletama

Ako palata nije prikazana kada pravite ili otvarate dokument, odaberite Show [paleta] iz menija View. Većini paleta možete da promenite veličinu prevlačenjem kvadrata Resize Box u donjem desnom uglu. Da zatvorite paletu, odaberite Hide [paleta] iz menija View ili kliknite na Close Box u gornjem levom uglu (Macintosh) ili na gornji desni ugao paleta (Windows) (slika 1.17).

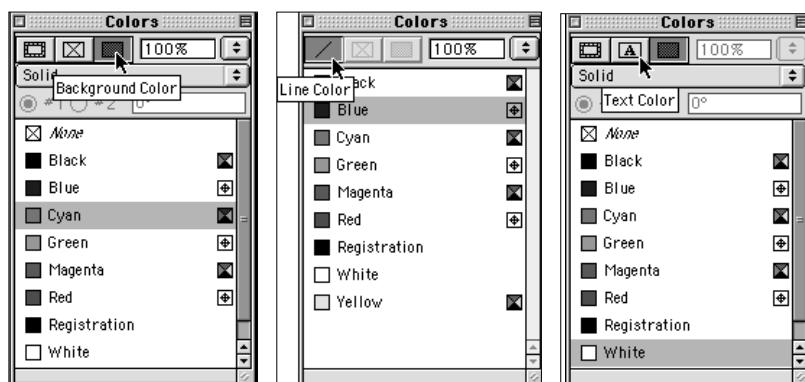
SLIKA 1.17 Kliknite na kvadrat Resize da promenite veličinu palete horizontalno i vertikalno. Kliknite na kvadratič Close da zatvorite paletu. Prevcite zaglavje paleta da je premestite.

Ikone u paletama

Najveći broj paleta sadrži ikone koje zadaju kako se primenjuje naredba u paleti. Na primer, paleta Colors sadrži tri ikone, jedna za borduru okvira, jedna za tekst i jedna za pozadinsku boju okvira. Ako imate okvir za sliku odabran i on sadrži neku bitmapiranu sliku, pojaviće se ikona u boji te slike. Morate odabrati odgovarajuću ikonu pre nego primenite boju na objekat. Ako je odabrana linija, jedino je raspoloživa ikona Line (slika 1.18).

Funkcijski tasteri za palete

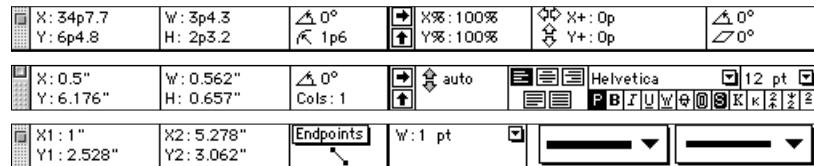
- F8** Paleta Tool
- F9** Palete Measurements
- F10** Paleta Document Layout (Macintosh)
- F4** Paleta Document Layout (Windows)
- F11** Paleta Style Sheets
- F12** Paleta Colors

SLIKA 1.18 Ikona *Background Color* u paleti Colors (levo) označava da je odabrana boja cijan i da će biti primenjena na pozadinu okvira. Odabrana ikona *Line Color* označava da će odabrana linija postati plava. Ikona *Text Color* (desno) boji označeni tekst.

Opcije u paleti

Nekoliko paleta prikazuje različite objekte u zavisnosti od označenog. Na primer, paleta Measurements prikazuje jedan skup opcija za tekstuelne okvire, drugi za slikovne okvire, treći za linije (slika 1.19).

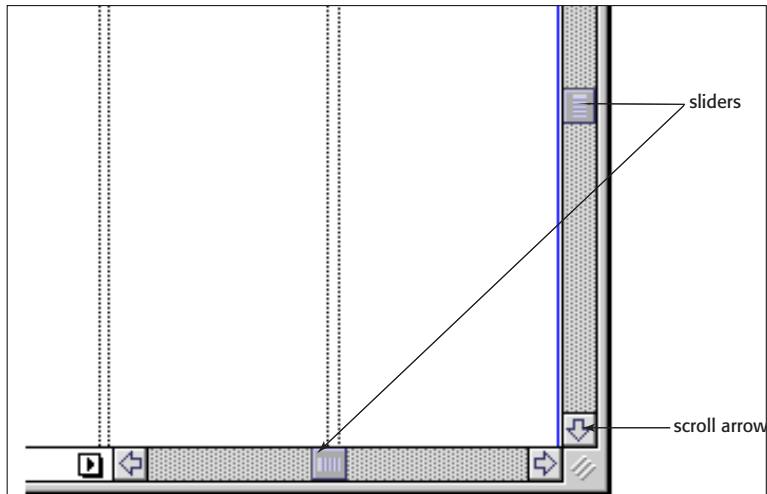

SLIKA 1.19 Kada je odabran okvir za sliku, paleta Measurements (gore) prikazuje opcije za modifikovanje slikovnog okvira i slike. Kada je odabran tekstuelni okvir, paleta Measurements (sredina) prikazuje opcije za formatizovanje tekstuelnog okvira i teksta. Kada je odabrana linija, paleta Measurements (dole) prikazuje opcije za liniju.

Kretanje po strani

Ima nekoliko načina da se krećete po strani bez kvarenja rasporeda elemenata na njoj:

- Koristite horizontalne i vertikalne klizače na desnoj i donjoj strani prozora dokumenta da se pomerate gore i dole po strani.
- Kliknite direktno na traku klizača da se pomerate gore ili dole u većim priraštajima.
- Prevucite klizač u vertikalnoj traci gore ili dole ili u horizontalnoj traci levo ili desno i time pomjerajte stranu.
- Kliknite na strelice za pomeranje u manjim priraštajima (slika 1.20).
- Isključite taster Caps Lock i pritisnite taster Option (Macintosh) ili Alt (Windows) da se kurzor pretvoriti u oblik Grabber Hand. Neka taster za modifikovanje ostane pritisnut dok se krećete po strani.

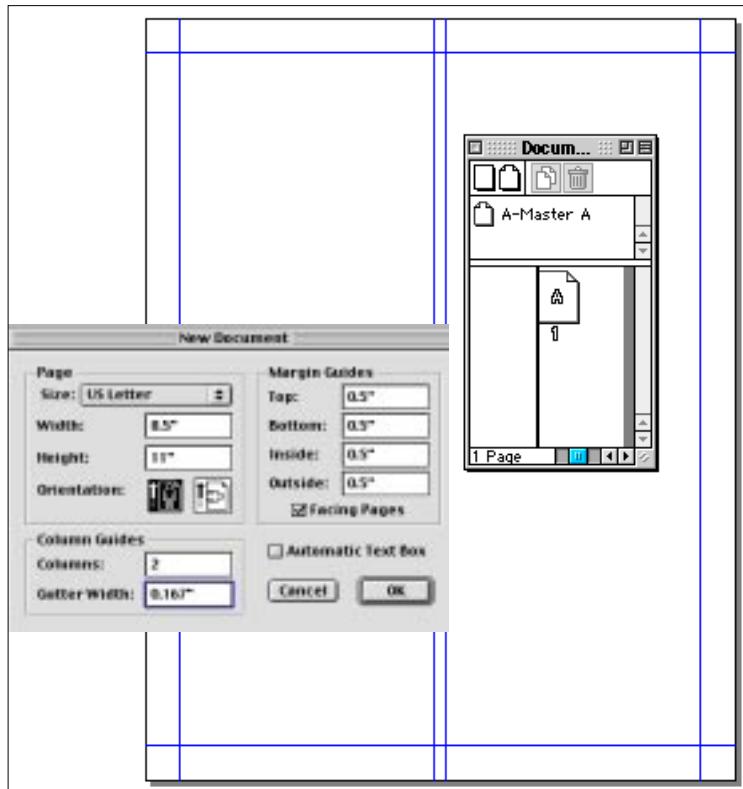
SLIKA 1.20 Koristite klizače i trake za prelistavanje da se premeštate po prozoru dokumenta.

VEŽBANJE B

1. Napravite nov dokument (File/New ili **Command-N/Macintosh ili Ctrl-N/Windows**). U dijalogu New Document, odaberite opciju Facing Pages. Unesite 2 u polje Columns, za broj kolona. Ostavite ostale opcije netaknute. Kliknite na OK da napravite prvu stranu dokumenta (slika 1.21).
2. Prikažite paletu Document Layout (Window>Show Document Layout ili **F10/Macintosh ili F4/Windows**). Primetićete da prikazuje samo jednu ikonu na toj strani (ikona strane sa zavrnutim čoškom).

3. Prikažite paletu Measurements (Window>Show Measurements ili **F9**) i paletu Colors (Window>Show Color ili **F12**). Pritisnite alat Rectangle Picture Box da nacrte okvir za sliku. Neka on bude označen. Primetićete kako se njegove dimenzije i položaj prikazuju u paleti Measurements.
4. Dok je okvir još uvek selektovan, odaberite ikonu Background Color u paleti Colors i kliknite na kvadratič sa bojom ili na naziv boje da ispunite okvir bojom.
5. Zatvorite ovu datoteku (File/Close) (**Command-W/Macintosh ili Ctrl-F4/Windows**). Nemojte snimati promene.

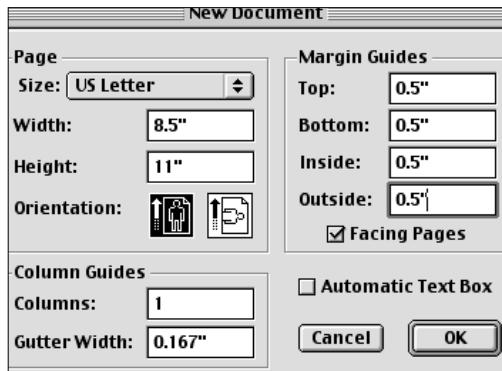

SLIKA 1.21 Dijalog New Document pravi dokument sa naspramnim stranama, sa dve kolone.

Naredba New Document

Novi dokument se pravi iz menija File (File/New/Document) ili pritiskom na skraćenicu sa tastature, Command-N/Macintosh ili Ctrl-N (Windows). Kada odaberete File/New/Document, pojavljuje se dijalog New Document (slika 1.22).

Kada pravite nov dokument QuarkXPressa, donosite odluke koje određuju koja vrsta dokumenta će se štampati. Zapamtite: dokumenti QuarkXPressa namenjeni su štampanju a ne prikazivanju na ekranu. Ako čete koristiti stranice XPressa na Internetu ili CD-u kao deo multimedijalnog programa, onda odaberite New Web Document iz menija File. Za sada, zamislimo da su dokumenti XPressa usmereni ka profesionalnoj štampariji.

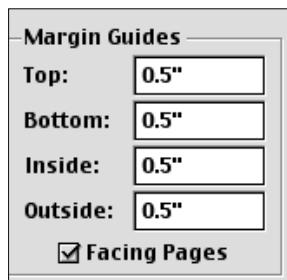

SLIKA 1.22 U dijalogu New Document zadajete veličinu i vrstu strana u dokumentu, širinu margina i broj kolona. Ako dokument treba da se štampa sa obe strane papira, odaberite opciju Facing Pages. Ako ćete uvoziti tekst u dokument, odaberite opciju Automatic Text Box.

Dijalog New Document

Dijalog New Document sadrži četiri oblasti:

- **PAGE.** Oblast strane, u kojoj zadajete veličinu strane i orijentaciju. Polje Page size je veličina papira. Standardna veličina 8.5" puta 11" je u Americi standard za pismo. Odaberite Portrait Orientation da stampate na dužoj strani papira. Odaberite orijentaciju Landscape da stampate na široj strani papira.
- **MARGIN GUIDES.** Vodice margine, u kojoj zadajete širinu margine na strani. Odaberite kvadratič Facing Pages ako će se dokument stampati na obe strane, kao što je slučaj sa knjigom ili časopisom. Ako odaberete Facing Pages, pojaviće se vodice Left i Right umesto polja Inside i Outside (slika 1.23). Uvek je dobra ideja da margina Inside bude malo šira od margine Outside, kako bi se olakšalo povezivanje dugačkog dokumenta. U protivnom, tekst može doći isuviše blizu povezu, pa bi se onda teže čitao.

SLIKA 1.23 Kada je aktivirano Facing Pages, margine Left i Right postaju Inside i Outside

- **COLUMN GUIDES.** Vodice za kolone, gde zadajete broj kolona u dokumentu i razmak između više kolona, naziv za taj razmak je *gutter*.
- Automatic Text Box, u kojoj saopštavate XPressu da automatski napravi tekstuelni okvir na master strani dokumenta, kao i na svim sledećim stranama koje se baziraju na toj master strani.

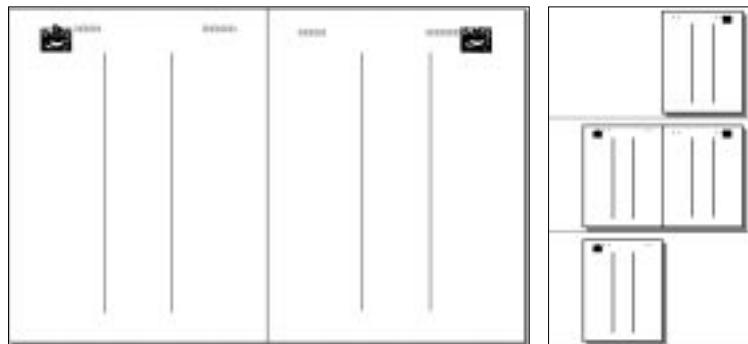
Veličina strane

Opcija Page Size se odnosi na veličinu papira na kome će se štampati. Ako pravite dokument sa nekom posebnom veličinom zadatom kroz dijalog New Document, možete kasnije promeniti veličinu strane, sve dok je nova veličina strane dovoljno velika da na nju stanu tekst i grafički elementi koje ste već napravili. Da promenite veličinu papira, odaberite Document Setup iz menija File i odaberite novu veličinu iz padajućeg menija Style. Možete i da promenite širinu (Width) i visinu (Height) za svaku veličinu strane.

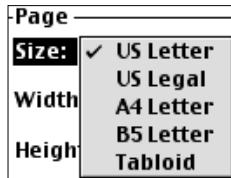
Opcija Automatic Text Box

Kada pravite nov dokument, dve stvari se automatski dešavaju. Pravi se pojedinačna master strana poznata kao Master Page A i pravi se pojedinačna strana dokumenta zasnovana na toj master strani. Ako dodajete više strana u dokument, ako pravite tekst ili ako uvozite tekst za koji je potrebno više od jedne strane, te nove strane će se automatski sadržati u tekstuelnom okviru.

Master strana je neštampajuća strana koja sadrži sve elemente koji će se pojaviti na stranama dokumenta zasnovanim na toj master strani. Na primer, bilten može sadržati vodice između kolona i logotip kompanije na svakoj strani. Umesto da to pravimo na svakoj strani biltena, napravićemo sve to samo jednom, na master strani, a one će se dalje pojavljivati na svakoj strani dokumenta zasnovanoj na toj master strani (slika 1.24). To znači da svaki novi dokument QuarkXPress na svet dolazi sa jednom master stranom i sa jednom stranom dokumenta.

SLIKA 1.24 Logotip i zaglavlje su postavljeni na levu i desnu stranu master strana. Vodice su takođe iscrtane između kolona u automatskom tekstuelnom okviru. Ova tri elementa, logotip, zaglavlje i vodice se onda pojavljuju na svakoj levoj i desnoj strani dokumenta koji je zasnovan na ovoj master strani.

Meni Size omogućava izbor strane (papira) za dokument. A4 i B5 su veličine često u upotrebi u Evropi.

Kada birati opciju Automatic Text Box

Ako pravite dokument sa velikom količinom teksta, kao što je poglavlje knjige ili članak u časopisu, odaberite opciju Automatic Text Box. Kada odaberete opciju Automatic Text Box u dijalogu New Document, saopštavate XPressu da treba automatski da napravi tekstuelni okvir zasnovan na osnovnoj master strani Master Page A. Pošto se podrazumeva da je prva strana dokumenta zasnovana na Master Page A, i ona će imati tekstuelni okvir. Genetski je to. Ako oba roditelja imaju crne oči i crnu kosu, njihov potomak će takođe imati crne oči i crnu kosu. Svaki podrazumevani dokument preuzima karakteristike sa osnovne master strane.

Štaviše, ako odaberete opciju Automatic Text Box ne samo što će se prva strana osnovnog dokumenta prikazati tekstuelni okvir, nego i svaka nova strana koju umećete u dokument koji je baziран na toj podrazumevanoj Master strani Page A takođe imati automatski tekstuelni okvir. Uglavnom ne znamo koliko strana će biti potrebno da se prelije tekst iz datoteke, ali kada je odabранo Automatic Text Box, ako uvezete ili ukucate više teksta nego što će stati na prvu stranu, sve strane koje XPress bude dodao će automatski sadržati tekstuelni okvir u koji će se prelivati dodatni tekst.

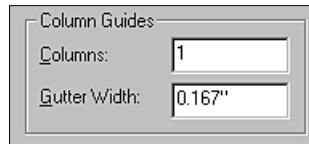
Kolone

Ako se ništa ne promeni, dijalog New Document će napraviti nov dokument sa samo jednim stupcem. Možete uneti bilo koji broj u polje Columns u oblasti Column Guide dijaloga da postavite broj kolona za automatski tekstuelni okvir koji se pojavljuje na Master strani Page A i na prvoj strani dokumenta.

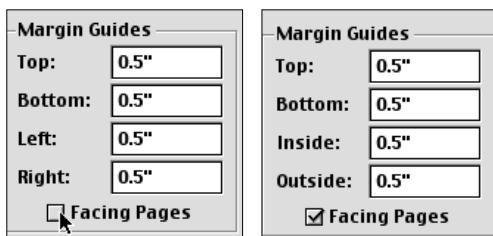
Promena vodiča za kolone

Možete promeniti broj kolona u svakom tekstuelnom okviru na bilo kojoj strani dokumenta, kad god hoćete. Na primer, ako ukucate 4 u polje Columns dijaloga New Document i ako želite da tekstuelni okvir na strani 10 dokumenta ima samo jedan stubac, uradite jedno od sledećeg:

- Prikazite paletu Measurements (View>Show Measurements ili F9). Onda odaberite tekstuelni okvir i ukucajte novi broj u polju Cols palete Measurements. Ili
- Odaberite tekstuelni okvir i odaberite Item/Modify (Control-M/Macintosh ili Ctrl-M/Windows). Kliknite na karticu Tab i promenite broj u polju Columns dijaloga Text Modify.

Zadajte broj kolona u novom dokumentu u polju *Columns* oblasti *Column Guides*. Uvek možete kasnije promeniti broj kolona na svakoj strani dokumenta ili na master strani.

Kada je kvadratič prazan, opcija je isključena. Kliknite unutar kvadratiča da prikažete znak obeleženosti i aktivirate opciju.

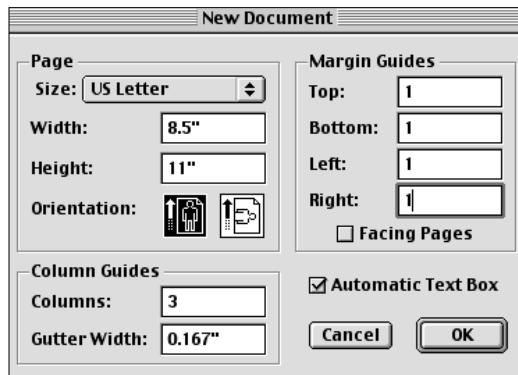
Kad god promenite broj kolona u odabranom tekstuelnom okviru (tekstuelni okvir mora biti odabran pre nego što možete išta da uradite sa njim), novi broj kolona se prikazuje i u dijalogu Text Modify i u paleti Measurements.

Naspramne strane

Aktivirajte opciju Facing Pages kada treba da štampate na obe strane papira, kao što je to slučaj u knjizi ili u časopisu. Isključite opciju ako čete štampati samo na jednoj strani papira, npr. za letak ili etiketu proizvoda. Možete promeniti dokument od nenaspramnih strana na naspramne strane u dijalogu Document Setup (File/Document Setup), ali ne možete promeniti dokument sa naspravnim stranama tako da nema naspramne strane.

PROJEKAT

1. Napravite nov dokument. Odaberite File/New/Document da prikažete dijalog New Document (**Command-N** na Macintoshu ili **Ctrl-N** pod Windowsom).
2. Odaberite US Letter, Portrait orientation, 3 kolone i margine od jednog inča (1"). Ako su preference postavljene na inče, ne morate da unosite znak za inč. Ako je kvadratič označen, kliknite unutar njega da uklonite oznaku i isključite opciju. Obezbedite da je polje Automatic Text Box aktivirano. Ako je kvadratič prazan, kliknite na okvir da prikažete znak aktivnosti i aktivirate opciju. Kliknite na OK (slika 1.25).

SLIKA 1.25 Ovaj dijalog New Document će napraviti dokument sa nenasprannim stranama, marge po jedan inč i tri kolone u automatskom tekstuelnom okviru.

ODAKLE DOLAZI TEKST

Tekst se može direktno ukucati u tekstuelni okvir ili može biti uvezen iz neke druge aplikacije kao što je procesor reči, pod uslovom da je filter za taj procesor reči prisutan u folderu Xtension u folderu QuarkXPress. ■

3. Odaberite View>Show Document Layout (F10/Macintosh; F4/Windows) da prikažete paletu Document Layout. Paleta za ovaj novi dokument prikazuje samo dve ikone, jednu za Master Page A u centru panela i drugu ikonu za stranu 1 dokumenta u donjem panelu (slika 1.26).

SLIKA 1.26 Paleta Document Layout za nov dokument prikazuje jednu master stranu (A-Master A) i jednu stranu dokumenta koja je zasnovana na strani Master Page A.

4. Kliknite na stranu (strana 1 dokumenta) i primetite da se automatski tekstuelni okvir prikazuje kao odabran i da je cursor oblika I u vrhu strane. Odabran je i alat Content. Kad god se pojavi cursor I, znate da ste u odabranom tekstuelnom okviru i da šta god budete kucali -- da će biti uneto u tekstuelni okvir. Odkucajte Headline i pritisnite taster Return/Enter.
5. Dvostruki klik na Headline će osvetliti tu reč. Onda odaberite Style/Size/36 da je povećate.

6. Dok je tekstuelsni okvir još odabran (vidi se osam ručki na četiri strane okvira) i dok je još odabran alat Content, odaberite File/Get Text (**Command-E/Macintosh ili Ctrl-E/Windows**). Premestite se na folder Unit 01 u folderu Student Files na CD ROM-u. Otvorite ovaj folder i pronađite datoteku sa imenom Atext.txt. Kliknite na nju da je označite i kliknite na Open. (Ili je prosto učitajte dvoklikom na naziv datoteke.) Preliva se u odabrani tekstuelsni okvir ispod teksta Headline od jedne kolone do druge (slika 1.27).

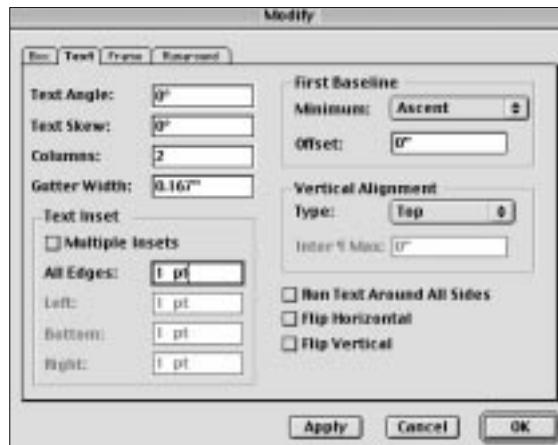
SLIKA 1.27 Tekst je uvezan u odabrani tekstuelsni okvir.

Meni Style

Možete odabrati atribute (pismo, veličinu slova i sl.) ili iz menija Style ili iz palete Measurements.

7. Dok je tekstuelsni okvir i dalje odabran, odaberite Item/Modify (**Command-M/Macintosh ili Ctrl-M/Windows**) i kliknite na karticu Tab. Unesite 2 u polje Columns i kliknite na OK (slika 1.28).

SLIKA 1.28 Možete promeniti broj kolona na bilo kojoj strani, kad god hocete.

8. Primetite da se tekst preliva u dve kolone iako se i dalje vide vodice za tri kolone (slika 1.29). Samo sa master strane možete da menjate vodice margina za ceo dokument.

SLIKA 1.29 Kad promenite broj kolona u tekstuuelnom okviru, originalne vodice nastavljuju da se prikazuju.

9. Dvokliknite na ikonu A-Master A u paleti Document Layout da dodete do master strane. Odaberite Page/Master Guides i unesite 2 u polje Columns dijaloga Master Guides (slika 1.30). Kliknite na OK.

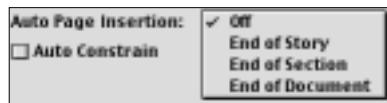
SLIKA 1.30 Promenite vodice za kolone u dijalogu Master Guides. Do ovog dijaloga se dolazi samo iz master strane.

- Dvokliknite na stranu 1 dokumenta u paleti Document Layout da se vratite na stranu dokumenta i primetite da su vodice poravnate sa dvostubačnim tekstrom. Paletom Document Layout možete takođe prikazati da postoje dve strane dokumenta, iako je strana 2 verovatno prazna.

SLIKA 1.31 Kada se jednom promene vodice za kolone u master strani, kroz dijalog Master Guides, nastavljaju da se tako primenjuju na stranama dokumenta.

11. Zatvorite ovu datoteku (File/Close ili Command-W/Macintosh ili Ctrl-F4/Windows).
Snimite izmene.

Kada automatika nije automatska

Ako isključite Auto Page Insertion u dijalogu General Preferences (Edit/Preferences /Preferences/General), XPress neće automatski dodavati nove strane kada se dogodi prelivanje teksta. Dobro je obratiti pažnju na ovu opciju kada pravite dokument sa određenim brojem strana, npr. biltan sa četiri strane. Ako isključite dodavanje strana, to vas automatski tera da menjate tekst i sliku kako bi se uklopile u ograničeni broj strana.